

Hrvatsko geografsko društvo (1897.-1947.-1997.)

Dražen Njegač*

RAZDOBLJE 1897.-1947.

Godine 1897. tadašnji profesor zagrebačkog sveučilišta dr Alfons Heinz (biolog) i dr Hinko Hranilović (geograf), s još nekoliko pobornika geografije, po uzoru na tadašnji trend osnivanja stručnih udruženja u drugim zemljama, osnovali su u Zagrebu Geografsko društvo - najstarije geografsko udruženje u ovom dijelu Europe. Udruženje je osnovano s ciljem da se "... radu oko zemljopisa naše domovine osnuje središte, oko kojeg će se sakupiti prijatelji zemljopisa..." (Heinz, Hranilović, 1900: 76). Međutim, zbog skromnih materijalnih sredstava i malog broja članova, Društvo se nije moglo održati kao potpuno samostalno stručno udruženje pa je 1899. godine, u dogovoru s Hrvatskim naravoslovnim društvom, odlučeno da članovi Geografskog društva pristupe Hrvatskom naravoslovnom društvu, čineći pritom njegov najstariji samostalni odsjek - Geografski odsjek. Osnovni zadatak geografskog rada bio je "... da se prikupi geografska građa naše domovine te susjednih joj zemalja; da se ova građa štampom objelodani, te pristupna učini znanstvenim radnicima a i široj publici." (Hranilović, 1900: 78). Ta građa obuhvaćala je pet cjelina: 1. tvrdu koru naše Zemlje, 2. vode, 3. pojave u zraku, 4. životinje i biline i 5. narod (Hranilović, 1900.). Radovi članova Geografskog društva otada se objavljuju u Glasniku Hrvatskog naravoslovnog društva, a između glavnih suradnika, pored Hinka Hranilovića možemo spomenuti Dragutina Gorjanovića-Krambergera, Artura Gavazzija, Milana Šenou, Dragutina Hirca, Stjepana Pavičića, Ferda Kocha, Dragutina Franića, Josipa Poljaka i dr. (Sić, 1980.). Godine 1917. dr. Milan Šenoa objavio je u spomenutom Glasniku prvu "Geografsku bibliografiju za Hrvatsku i Slavoniju", u kojoj popisuje 649 različitih geografskih članaka ili knjiga izdanih u Europi, a tematski povezanih Hrvatskom i Slavonijom (Šenoa, 1917: 76-96).

Nakon 1. svjetskog rata, geografsko djelovanje u sklopu Hrvatskog naravoslovnog društva je zamrlo, a geografska se aktivnost održala u uskom krugu ljudi. Iako u to doba Društvo nije bilo organizirano u današnjem smislu, geografska aktivnost toga manjeg broja ljudi pretopila se u izdavanje prvog specijaliziranog geografskog časopisa u Hrvatskoj. Njegov pokretač, izdavač i urednik bio je prof. dr Artur Gavazzi. Prvi broj Hrvatskog geografskog glasnika izlazi 1929. godine, a u njegovom uvodniku, Gavazzi ističe glavne zadatke Hrvatskog geografskog glasnika: "Uvažujući priznata načela geografije naša će ... zadaća biti, da u strogo naučnim člancima prikazemo prirodu i žiteljstvo

* Dr. sc. doc., Geografski odsjek, Prirodoslovno-matematički fakultet, Marulićev trg 19, 10000 Zagreb, Hrvatska /Croatia.

hrvatske "ekumene" a u ... vezi, koja postoji toli med njima koli med njihovim pojedinim faktorima." (Gavazzi, 1929: 1). Osim radova s područja geografije, Glasnik donosi i radove iz geografiji bliskih znanosti: geologije, etnografije, geofizike i dr. U razdoblju od 1929. do 1939. godine tiskano je 10 brojeva Hrvatskog geografskog glasnika, s više od 70 radova. Prvih 7 brojeva uredio je Gavazzi, a posljednji trobroj 8-10, koji je izdan 1939. godine u čast 75. godišnjice Gavazzijeva života, uredili su dr Otto Opitz i dr Ivo Rubić. Osim izdavanja časopisa, Društvo je njegovalo i druge stručne aktivnosti, npr. organiziranje stručnih ekskurzija, poput ekskurzije na Klek itd.

Ipak, aktivnost Društva u prvih 50 godina nije bila kontinuirana. Društvo je prolazilo kroz faze jače ili slabije aktivnosti pa čak i prestanka rada i ponovnog osnivanja. Tako su 1941. godine, u vezi s ponovnim osnivanjem Društva, pripremljena Pravila društva, ali zbog 2. svjetskog rata takva nastojanja nisu bila realizirana.

RAZDOBLJE 1947.-1997.

Nakon 2. svjetskog rata, zbog porasta broja geografa, javila se potreba za jačim strukovnim organiziranjem. Stoga se grupa geografa i prijatelja geografije (povjesničari, geolozi, biolozi, meteorolozi i dr.), na čelu s prof. dr Josipom Rogličem, okupila u Inicijativni odbor i krajem 1946. godine sastavila prijedlog pravila Geografskog društva. Tadašnje Ministarstvo unutrašnjih poslova NR Hrvatske odobrilo je pravila i suglasilo se s osnivanjem Društva, tako da je u Zagrebu **ponovo osnovano** Geografsko društvo, koje otada kontinuirano djeluje sve do danas. Osnivačka skupština "Geografskog društva u Zagrebu" održana je 21. 4. 1947. godine, a prilikom osnutka Društvo je brojilo 57 članova. Osnovna zadaća Društva je "... da prihvati mlade stručnjake i njima posveti naročitu pažnju ... postane škola rada i daljeg usavršavanja, te žarište širenja pravog geografskog znanja...", a izučavanjem hrvatskih krajeva "... društvo će pridonijeti njihovom uspješnom gospodarskom preobražaju i kulturnom unapređenju." (Roglić, 1949.-50.: 7).

U tu je svrhu Društvo pokrenulo čitav niz aktivnosti: predavanja u sklopu tribine pod nazivom "Geografski ponedjeljak", ljetni i zimski seminar za nastavnike geografije, stručne ekskurzije; zatim, osnivanje nekih sekcija u sklopu Društva, npr. nastavne, speleološke itd.

Godine 1947. pokrenuta je tribina "Geografski ponedjeljak" na kojoj se, osim strogo geografskih tema, raspravlja i o aktualnim temama iz srodnih znanstvenih disciplina te o nastavnim i metodičkim pitanjima. Do danas je održano više od 800 stručnih, znanstvenih i znanstveno-popularnih predavanja domaćih i stranih predavača (Pepeonik, 1996.).

Tradicionalni ljetni seminari održavaju se od 1951. godine. Terenskoga su karaktera i osnovni im je zadatak stručnim terenskim ekskurzijama upoznati učesnike s geografskom problematikom pojedinih dijelova naše zemlje. Prvi ljetni seminar održan je u Bihaću i okolnim krajevima (Drvar, Plitvička jezera) u srpnju 1951. godine, a na njemu je sudjelovalo 100 nastavnika (Vresk, 1980.). Posljednjih nekoliko godina zbog domovinskog rata ljetni terenski seminari nisu se održavali, ali jedan od osnovnih budućih zadataka Društva bit će njihovo obnavljanje.

Na zimskim seminarima, koji se održavaju od 1955. godine i do danas ih je održano 48, raspravlja se o aktualnim stručnim i metodičkim pitanjima, s ciljem boljeg informiranja i produbljivanja spoznaja nastavnika osnovnih i srednjih škola iz Hrvatske.

Stručne ekskurzije su također značajan oblik aktivnosti Hrvatskog geografskog društva. Osim ekskurzija u zemlji, organizirano je i nekoliko ekskurzija u inozemstvu, npr. u Francusku 1956. godine, u Čehoslovačku 1965., na Bliski Istok 1966., u Španjolsku i južnu Francusku 1970. godine itd. (Novosel-Žic, 1980.).

U sklopu Hrvatskog geografskog društva djeluje Speleološka sekcija, koja je osnovana 1956., a obnovljena 1992. godine. Njezine su glavne zadaće poticanje razvoja speleologije u Hrvatskoj, okupljanje i osposobljavanje studenata i svih zainteresiranih za istraživanje i stjecanje novih znanstvenih spoznaja o speleološkim pojavama i kršu općenito, organiziranje i sudjelovanje u speleološkim istraživanjima, znanstvenim i stručnim skupovima, predavanjima i ekskurzijama te skrb o očuvanju speleoloških pojava i podzemnih ekosustava od onečišćenja i uništavanja. Razdoblje najveće aktivnosti sekcije bilo je krajem 50-ih i početkom 60-ih godina - kroz to je vrijeme istraženo oko 1080 speleoloških objekata, najviše u obalnom području i u Lici (Pepeonik, 1980.). Sekcija je obnovljena 1992. godine od kada su njezini članovi istraživali speleološke objekte u Istri, u NP Risnjak, na Cresu i Lošinju, na Velebitu, u Gorskom kotaru i Lici, na Medvednici i Žumberku. Također, sudjelovali su na nekoliko znanstvenih i stručnih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu.

Geografsko društvo bilo je organizator 1. kongresa geografa Jugoslavije 1949. godine, koji je bio posvećen geografskoj problematici novooslobođenih hrvatskih i slovenskih krajeva - Rijeci i Istri te Slovenskom primorju. Dio Kongresa bio je posvećen i problemima geografske nastave na svim razinama te problemima i organizaciji stručnog rada, što je do danas ostalo jednim od glavnih zadataka Društva. 1950. godine Društvo je izdalo zbornik Kongresa pod nazivom "Kongres geografa Jugoslavije I".

Iste je godine tiskan novi svezak Geografskog glasnika, broj 11-12, čime je nastavljena tradicija prijeratnog Hrvatskog geografskog glasnika. Prema riječima glavnog urednika, novi glasnik "... omogućuje objavljivanje naučnih radova, daje uvid u suvremena geografska zbivanja, a članovi neposredno upoznaju suvremeno stanje i smjernice naše struke." (Roglić, 1949.-50: 8). Do danas je ukupno izašlo 58 brojeva Geografskog glasnika s preko 300 članaka vodećih hrvatskih, ali i svjetskih geografa. Iako se tiska u relativno maloj nakladi, Glasnik ima veliko značenje za razvoj naše struke i njeno predstavljanje u inozemstvu, budući da se razmijenjuje za oko 150 inozemnih i domaćih časopisa. Glavni urednici Geografskog glasnika od 1950. do danas bili su: akademik Josip Roglić (1950.-1962.), prof. dr Veljko Rogić (1963.-1977. i 1980.-1984.), prof. dr. Mladen Friganović (1978.-1979.), prof. dr Dragutin Feletar (1985.-1989.) i prof. dr Miroslav Sić (od 1990.).

Osim Geografskog glasnika, Društvo od 1955. godine izdaje i časopis Geografski horizont. U uvodniku prvog broja, 1955. godine, istaknuti su razlozi pokretanja časopisa: "*Geografsko znanje treba stalno širiti i obnavljati. Solidna informacija je osnovna potreba svakog geografa. Nemamo na vlastitom jeziku dovoljno informativnih priručnika ... Pojedinac ne može doći do svih najboljih i najpogodnijih izvora.*" Stoga "... naš časopis treba da bude u prvom redu izvor solidne informacije...". Osim toga, važan zadatak Geografskog horizonta je "... suradnja, izmjena misli i konkretne demonstracije..." koje će pridonijeti "... da se umijeće geografske metode razvija, i struka u školi i društvu zauzme

ono mjesto, koje joj pripada." (Rogić, 1955: 1). Časopis je, dakle, pokrenut s namjerom da se, osim geografiji kao znanosti, pri čemu vodeću ulogu ima Geografski glasnik, pridonosi i njezinom razvoju kao struci, tako da je, od početka svoga izlaženja pa sve do danas, Geografski horizont vodeći stručno-metodički časopis u Hrvatskoj, a namijenjen je prvenstveno srednjoškolskom obrazovanju. Do danas je tiskano 138 brojeva časopisa, a njegovi su glavni urednici bili prof. dr Veljko Rogić, prof. dr Pavao Kurtek, doc. dr Mirko Brazda, prof. dr Zlatko Pepeonik i doc. dr Dane Pejnović.

Osim spomenutih časopisa, Društvo je do danas tiskalo 12 svezaka posebnih izdanja, uglavnom priređenih doktorskih disertacija iz geografije obranjenih na zagrebačkom Sveučilištu. Društvo također vodi stalnu brigu o nastavnim programima i udžbenicima iz geografije u svim osnovnim i srednjim školama Hrvatske.

U skladu s porastom broja geografa i širenjem njihove aktivnosti u sve dijelove Hrvatske, na Glavnoj skupštini Geografskog društva 17. 12. 1950. godine, donešena je odluka da se promijeni ime društva u Geografsko društvo Hrvatske. S obzirom na razgranatije djelovanje geografa u Hrvatskoj, osim središta Društva u Zagrebu, od početka 50-ih godina osnivaju se njegovi ogranci u hrvatskim gradovima. Prvi ogranak osnovan je 1951. godine u Splitu, a nakon toga osnivaju se ogranci u Varaždinu (1951.), Rijeci (1952.), Osijeku (1956.), Karlovcu (1958.), Vinkovcima (1960.), Bjelovaru (1961.), Šibeniku te Čakovcu. Ogranci također, osim stručnih predavanja, organiziraju terenske izlaske u prostoru svoje regije te, radi unapređivanja nastave geografije u školama, organiziraju nastavne sekcije u svrhu praćenja nastavnog programa i pomoći nastavniciima u njegovoj realizaciji (Počakal, 1980.).

Geografsko društvo Hrvatske je 1964. godine u Zagrebu organiziralo 7. kongres geografa SFRJ. Na Kongresu je bila obrađena problematika nedovoljno razvijenih područja Jugoslavije, problematika Primorja i proces urbanizacije. Povodom Kongresa, iste godine tiskan je i "Zbornik". U sklopu Kongresa održana je i prigodna izložba "Nastavna sredstva iz geografije i stručna aktivnost geografa SRH".

Osim kongresa, Geografsko društvo Hrvatske organiziralo je i nekoliko stručnih i znanstvenih simpozija, kao što su: "Simpozij o udžbenicima i ostaloj geografskoj literaturi u nastavi svih stupnjeva škola u SFRJ" 1974. godine te "Jugoslavenski simpozij o turističkoj i prometnoj geografiji" 1981. godine.

Geografsko društvo Hrvatske se 1982. godine reorganiziralo u Savez geografskih društava Hrvatske, u sklopu kojeg je djelovalo 7 regionalnih društava: Koprivnica, Osijek, Pula, Rijeka, Split, Varaždin i Zagreb. Stvaranjem samostalne Republike Hrvatske 1991. godine reorganiziran je Savez geografskih društava Hrvatske i ponovo osnovano jedinstveno Hrvatsko geografsko društvo s ograncima u 7 hrvatskih gradova: Čakovcu, Rijeci, Rovinju, Slavanskom Brodu, Splitu, Varaždinu i Zadru. Godine 1992. Hrvatsko geografsko društvo postalo je punopravni član Međunarodne geografske unije (IGU).

U suradnji s Ministarstvom prosvjete i športa, HGD posljednjih nekoliko godina organizira godišnje susrete i natjecanja iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske. U natjecanjima svake godine sudjeluju tisuće učenika na razini od školskog do državnog natjecanja.

Međunarodni znanstveni skup "Prometni sustav, ekonomsko-socijalni razvoj i organizacija prostora", održan 1992. godine, prvi je geografski skup kojeg je Hrvatsko

geografsko društvo organiziralo u samostalnoj Republici Hrvatskoj. Skupu je posvećen Geografski glasnik 55, iz 1993. godine, u kojem su tiskani referati sa skupa.

Vrhunac svoga djelovanja, Društvo je doživjelo 1995. godine kada je u Zagrebu i u "Oluji" oslobođenim krajevima naše zemlje organiziralo I. hrvatski geografski kongres pod motom "Geografija u funkciji razvoja Hrvatske". Jedan od osnovnih zaključaka Kongresa bio je da se hrvatski geografi moraju u najvećoj mogućoj mjeri uključiti u razvoj cijele države, s posebnim težištem na gospodarstvenom i demografskom oživljavanju oslobođenih područja Hrvatske. Svi radovi predloženi na Kongresu, kao i zaključci Kongresa tiskani su u Zborniku radova I. hrvatskog geografskog kongresa, 1996. godine, u izdanju Hrvatskog geografskog društva.

Predsjednici Društva od 1947. godine do danas bili su Josip Roglić, Ivan Crkvenčić, Mladen Friganović, Veljko Rogić, Miroslav Sić, Dragutin Feletar, Milan Vresk, Mirko Brazda, Zlatko Pepeonik, Darko Mihljević i Dražen Njegač.

Danas u Hrvatskoj živi i djeluje oko 2500 geografa, od kojih je, nažalost, danas samo oko 800 učlanjenih u Hrvatsko geografsko društvo, a još mnogo manje aktivnih. Iz navedene činjenice proizlazi i, uz ranije navedene, jedan od osnovnih budućih zadataka Društva: omasovljavanje članstva.

The Croatian Geographic Society (1897 - 1947 - 1997)

THE 1897-1947 PERIOD

In 1897, some professors at the University of Zagreb, Dr. Alfons Heinz (biologist) and Dr. Hinko Hranilović (geographer) and several other proponents of geography, prompted by the contemporary trend of founding professional associations in other countries, established the Geographic Society in Zagreb—the oldest geographic association in this part of Europe. The society was founded with the goal of "... *founding a central place through work on the geography of our homeland that will gather friends of geography...*" (Heinz, Hranilović, 1900: 76). However, due to limited financial means and a small number of members, the Society could not maintain itself as a fully independent professional association. Therefore, in 1899, in agreement with the Croatian Society of Natural Sciences, it was decided that the members of the Geographic Society would join the Croatian Society of Natural Sciences, at the same time making up its oldest independent section, the Geographic Department. The basic task of geographic work was "...*to collect geographic data of our homeland and that of its neighboring countries; to publish this data in the media and make it available to scientists and the wider public.*" (Hranilović, 1900: 78). This data encompassed five units: 1. the earth's crust; 2. waters; 3. atmospheric phenomena; 4. plant and animal life; 5. people (Hranilović, 1900.). From that time on the work of the Geographic Society proceeded in *Glasnik Hrvatskog naravnoslovnog društva* (Journal of the Croatian Society of Natural Sciences), while among its principal associates, in addition to Hinko Hranilović, were

Dragutin Gorjanović-Kramberger, Artur Gavazzi, Milan Šenoa, Dragutin Hirc, Stjepan Pavičić, Ferdo Koch, Dragutin Franić, Josip Poljak and others (Sić, 1980). In 1917 Dr. Milan Šenoa published the first "Geographic Bibliography for Croatia and Slavonia" in the aforementioned journal, in which he lists 649 different geographic articles and books published in Europe that are thematically tied to Croatia and Slavonia (Šenoa, 1917: 76-96).

After World War I, geographic activity as a part of the Croatian Society of Natural Sciences ceased, and geographic activity was maintained among a narrow circle of people. Although during this period the Society was not organized in the current sense, the activities of this small number of people gradually developed into the publication of a specialized geographic journal for Croatia. Its founder, publisher and editor was Professor Artur Gavazzi. The first issue of *Hrvatski geografski glasnik* (Croatian Geographical Bulletin) came out in 1929, and in its leading article Gavazzi emphasized the main purpose of the Croatian Geographical Bulletin: *"Keeping in mind the recognized principles of geography, our task ... will be to depict the physical environment and population of the Croatian 'whole' in strictly scientific articles and in ... the tie which exists as much among them as among their individual factors."* (Gavazzi, 1929: 1). In addition to works from the field of geography, the Bulletin also published works from related scientific fields: geology, ethnography, geophysics, etc. During the period from 1929 to 1939, ten issues of the Croatian Geographical Bulletin were published, containing over 70 works. The first seven issues were edited by Gavazzi, while the last triple issue, 8-10, published in 1939 to celebrate Gavazzi's 75th birthday, was edited by Dr. Otto Opitz and Dr. Ivo Rubić. In addition to publishing this journal, the Society fostered other professional activities, such as the organization of excursions (i.e. trips to Klek mountain, etc.).

Nevertheless, the activities of the first fifty years were not continuous. The Society passed through phases of more or less intensified activity, and even cessation of work and renewed establishment. Thus in 1941, in connection with the renewed establishment of the Society, the Society's Bylaws were prepared, but because of World War II such efforts were not realized.

THE 1947-1997 PERIOD

After World War II, the increased number of geographers necessitated stronger professional organization. Thus a group of geographers and friends of geography (historians, geologists, biologists, meteorologists, etc.) headed by Dr. Josip Roglić gathered into a Initiation Committee that compiled the proposed by-laws for the Geographic Society at the end of 1946. The Ministry of Internal Affairs of the then People's Republic of Croatia approved these by-laws and gave its consent for the establishment of the Society, so that the Geographic Society was **once more established** in Zagreb, and it has been operating continuously since then. The founding assembly of the "Geographic Society in Zagreb" was held on 21 April 1947, and upon its establishment it had 57 members. The fundamental objective of the Society was *"...to receive young professionals and dedicate special attention to them ... to become a school of work and further learning, and a focal point of true geographic knowledge..."* while

through the study of Croatian regions "...the society will contribute to their successful economic transformation and cultural advancement." (Roglić, 1949-50: 7).

For this purpose the Society initiated an entire series of activities: lectures as a part of an open forum under the title 'Geographic Monday', summer and winter seminars for geography lecturers, educational excursions; and later the establishment of specific selections as a part of the Society, e.g. educational, speleological, etc.

In 1947 the open forum called 'Geographic Monday' was launched, which, in addition to strictly geographic themes, also dealt with current topics from related scientific disciplines. It also covered educational and methodological issues. Up to the present over 800 professional, scientific and scholarly/popular lectures by domestic and foreign lecturers have been held (Pepeonik, 1996).

The traditional summer seminars have been held since 1951. These are marked by field work, and their fundamental objective is to familiarize participants with the geographic problems of individual parts of Croatia through professional excursions in the field. The first summer seminar was held in Bihać and the surrounding regions (Drvar, Plitvice Lakes) in July 1951, and 100 lecturers participated in it (Vresk, 1980). During the last several years the summer field seminars were not held due to the war, but one of the primary future tasks of the Society is their reinstatement.

During the winter seminars, which have been held since 1955 (48 have been held up to the present), current research and methodological issues are discussed with the goal of improving knowledge and expanding the understanding of elementary and secondary school teachers in Croatia.

The professional excursions are also a significant form of activity of the Croatian Geographic Society. In addition to excursions in Croatia, several excursions abroad have also been arranged, e.g. in France in 1956, in Czechoslovakia in 1965, in the Middle East in 1966, in Spain and southern France in 1970, etc. (Novosel-Žic, 1980).

The Speleological Section has been operating as a part of the Croatian Geographic Society since it was founded in 1956. After a lull in activity, it was renewed in 1992. Its principal tasks are the development of speleology in Croatia, the gathering and training of students and all those interested in research and acquiring new scientific knowledge on speleological phenomena and karst phenomena in general. The section also organizes and participates in speleological research, engages in research and holds professional seminars, lectures and excursions and works on the conservation of speleological phenomena and subterranean ecosystems from pollution and destruction. The period of this section's greatest activity was from the late 1950s to early 1960s: it was during this time that approximately 1,080 speleological objects were explored, mostly in the coastal regions and in Lika (Pepeonik, 1980). The section was renewed in 1992, and since then its members have explored speleological objects in Istria and Risnjak National Park and on the islands of Cres and Lošinj, on Velebit mountain, in Gorski Kotar and Lika, and on the Medvednica and Žumberak mountains. They have also participated in several research and professional seminars in Croatia and abroad.

The Geographic Society was the organizer of the First Congress of Yugoslav Geographers in 1949, which was dedicated to the geographic problems of the newly-liberated Croatian and Slovenian regions: Rijeka, Istria and the Slovenian Littoral. A

part of the Congress was also dedicated to the problems of geographic education at all levels and the problems and organization of professional work, which has remained one of the principal objectives of the Society to this day. In 1950 the Society published the proceedings of the Congress under the title *Kongres geografa Jugoslavije I* (Congress of Yugoslav Geographers I').

In the same year a new volume of *Geografski glasnik* (Geographical Bulletin), number 11-12, was published, by which the tradition of the prewar Croatian Geographical Bulletin was continued. In the words of its editor-in-chief, the new bulletin "...makes possible the publication of research works, provides information on contemporary geographic events and directly informs members of the contemporary status and guidelines of our profession." (Roglić, 1949-50: 8). Up to the present a total of 58 issues of the bulletin have been published with over 300 articles submitted by leading Croatian and world geographers. Although it is printed in a relatively small print run, the bulletin has great significance for the development of the geographical profession and its presentation abroad, since it is exchanged for approximately 150 foreign and domestic journals. The editors of *Geografski glasnik* from 1950 to present were: academician Josip Roglić (1950-1962), Prof. Veljko Rogić (1963-1977; 1980-1984), Prof. Mladen Friganović (1978-1979), Prof. Dragutin Feletar (1985-1989) and Prof. Miroslav Sić (since 1990).

In addition to this bulletin, since 1950 the Society has published another periodical called *Geografski horizont* (Geographic Horizon). The introductory article in the first issue, in 1955, emphasized the reasons for the launching of this journal: "Geographic knowledge must constantly be expanded and renewed. Solid information is the basic need of every geographer. We do not have enough informative manuals in our language... The individual cannot get to all of the best and most suitable sources." Therefore "...our journal should above all be a source of solid information..." In addition, an important task of *Geografski horizont* is "... cooperation, the exchange of ideas and concrete demonstrations..." that will contribute "... to the development of geographic methodical skills and the elevation of the profession to its appropriate place in education and society." (Rogić, 1955: 1). Thus, in addition to contributing to geography as a science (in which the leading role is played by *Geografski glasnik*), the journal was launched to contribute to its development as a profession, so that since its establishment to the present, *Geografski horizont* has been the leading professional/methodological journal in Croatia, primarily aimed at secondary school education. Up to the present, 138 issues of the journal have been published, while its editors were: Prof. Veljko Rogić, Pavao Kurtek, Dr. Mirko Brazda, Prof. Zlatko Pepeonik and Dr. Dane Pejnović.

In addition to the aforementioned, the Society has also published 12 volumes of special editions, primarily specially-prepared doctoral dissertations on geography submitted at the Zagreb's University. A constant concern of the Society is the geography lecture programs and textbooks in all elementary and secondary schools in Croatia.

In accordance with the growth of the number of geographers and the expansion of their activities in all parts of Croatia, a decision was passed at the General Assembly of the Geographic Society held on 17 December 1950 to change the name of the society into the Geographic Society of Croatia. With regard to the diversified activities of geographers in Croatia, in addition to the headquarters of the Society in Zagreb, since the beginning of the 1950s branches in other Croatian cities have begun to be estab-

lished. The first branch was established in Split in 1951, and after this branches were founded in Varaždin (1951), Rijeka (1952), Osijek (1956), Karlovac (1958), Vinkovci (1960), Bjelovar (1961), Šibenik and Čakovec. The branches also, in addition to professional lectures, organize field trips in their own regions and, in order to advance geography lecturing in schools, organize lecture sections with the purpose of monitoring lecture programs and assisting teachers in their implementation (Počakal, 1980).

The Geographic Society of Croatia organized the 7th Congress of Geographers of the SFRY (Socialist Federal Republic of Yugoslavia) in Zagreb in 1964. The Congress dealt with the problems of the underdeveloped regions of Yugoslavia, the problems of coastal regions and the process of urbanization. Prompted by the Congress, in the same year its Proceedings were published. As a part of the Congress an exhibition was held under the title "Lecture Tools in Geography and the Professional Activities of Geographers of the Socialist Republic of Croatia."

The Geographic Society of Croatia also organized several professional and scientific symposiums, such as: "Symposium on Textbooks, and other Geographic Literature at All Levels of Education in the SFRY" in 1974, and the "Yugoslav Symposium on Tourism and Transport Geography" in 1981.

The Geographic Society of Croatia was reorganized in 1982 as the Federation of Geographic Societies in Croatia, under which seven regional societies operated: Koprivnica, Osijek, Pula, Rijeka, Split, Varaždin and Zagreb. The creation of the independent Republic of Croatia in 1991 also led to the reorganization of the Federation of Geographic Societies of Croatia, so that a unified Croatian Geographic Society was once more established with branches in seven Croatian cities: Čakovec, Rijeka, Rovinj, Slavonski Brod, Split, Varaždin and Zadar. In 1992 the Croatian Geographic Society became a full member of the International Geographic Union (IGU).

In cooperation with the Ministry of Education and Sports, the Croatian Geographic Society has organized annual meetings and competitions in geography for elementary and secondary school pupils in the Republic of Croatia in the past several years. Thousands of pupils participate in competitions each year from the school to the state levels.

The international seminar under the title "The Traffic System, Socio-Economic Development and Spatial Organization" held in 1992 was the first geographic seminar organized by the Croatian Geographic Society in the independent Republic of Croatia. *Geografski glasnik* no. 55, from 1993, is dedicated to this seminar, and papers from the seminar were published in this issue.

The Society experienced the culmination of its activities in 1995, when it organized the First Geographic Congress in Zagreb, and in the regions liberated by the Croatian Army's 'Operation Storm', under the title "Geography as a Function of Croatia's Development". One of the basic conclusions of the Congress was that Croatian geographers had to become involved in the development of the entire country to the greatest possible extent, with particular emphasis on the economic and demographic revival of the liberated regions of Croatia. All works made public at the Congress, as well as its conclusions, were published in the Proceedings of the Croatian Geographic Congress in 1996 by the Croatian Geographic Society.

The presidents of the Society from 1947 to the present have been Josip Roglić, Ivan Crkvenčić, Mladen Friganović, Veljko Rogić, Miroslav Sić, Dragutin Feletar, Milan Vresk, Mirko Brazda, Zlatko Pepeonik, Darko Mihljević and Dražen Njegač.

Today approximately 2,500 geographers live and work in Croatia, of which, unfortunately, only 800 are members of the Croatian Geographic Society, while an even smaller number are active members. From these facts it follows that in addition to the aforementioned objectives, another basic objective of the Society must be the enlargement of its membership.

LITERATURA - LITERATURE

- Curić, Z., 1997.: 100 godina HGD - tajnički izvještaj, Zagreb
- Gavazzi, A., 1929.: Uvodne riječi, Hrvatski geografski glasnik 1, str. 1-2, Zagreb
- Heinz, A., Hranilović, H., 1900.: Obavijest, Glasnik Hrvatskoga naravoslovnoga društva 1-6, str. 76-78, Zagreb
- Hranilović, H., 1900.: Osnova našeg geografskog rada, Glasnik Hrvatskoga naravoslovnog društva 1-6, str. 78-80, Zagreb
- Novosel-Žic, 1980.: Stručne ekskurzije, Spomen-zbornik proslave 30. obljetnice Geografskog društva Hrvatske, str. 315-316, Zagreb
- Pepeonik, Z., 1980.: Aktivnost speleološke sekcije, Spomen-zbornik proslave 30. obljetnice Geografskog društva Hrvatske, str. 319-320, Zagreb
- Pepeonik, Z., 1996.: Razvoj geografije u Hrvatskoj od njene institucionalizacije do danas, Zbornik radova I. hrvatskog geografskog kongresa, str. 12-17, Zagreb
- Počakal, M., 1980.: Spomen-zbornik proslave 30. obljetnice Geografskog društva Hrvatske, str. 317-319, Zagreb
- Rogić, V., 1955.: Uvodna riječ, Geografski horizont 1-2, str. 1-2, Zagreb
- Roglić, J., (1949.-50.): Uvodna riječ, Geografski glasnik 11-12, str. 7-9, Zagreb
- Roglić, J., 1957.: Deset godina Geografskog društva Hrvatske, Geografski glasnik 19, str. 1-6, Zagreb
- Sić, M., 1980.: Izvještaj o 30. godišnjem radu GD Hrvatske, Spomen-zbornik proslave 30. obljetnice Geografskog društva Hrvatske, str. 11-17, Zagreb
- Šenoa, M., 1917.: Geografska bibliografija za Hrvatsku i Slavoniju, Glasnik Hrvatskoga prirodoslovnoga društva 3-4, str. 76-96, Zagreb
- Vresk, M., 1980.: Geografski seminari, Spomen-zbornik proslave obljetnice Geografskog društva Hrvatske, str. 312-314, Zagreb